

Posudek diplomové práce
Jany Thomsen

„Literární mýtus v románech Torgnyho Lindgrena“

Jana Thomsen se ve svém diplomové práci rozhodla interpretovat románovou tvorbu švédského spisovatele Torgnyho Lindgrena jako mýtus, respektive vztáhnout stěžejní charakteristické znaky Lindgrenovy románové produkce ke kategorii literárního mýtu. Pochvalu si diplomandka zaslouží již za volbu tohoto nesmírně podnětného a inspirativního tlumočnického Lindgrenova díla. Vytyčený cíl Thomsen splňuje, k praktickému uplatnění úvodní teoretické části lze ovšem vznést jisté výhrady. K nim se dostaneme později, nejprve zmiňme nesporné kvality práce.

Diplomandčiny formulační schopnosti jsou výtečné, diplomandka až na několik málo výjimek naplňuje ideál odborného stylu. Zejména teoretický úvod svědčí o obdivuhodné znalosti relevantních sekundárních pramenů, nevšedním přehledu o odborné literatuře o (literárním) mýtu a schopnosti čtenáře poučeně a vědecky, zároveň ale příkladně srozumitelně uvést do dané problematiky. Teoretická část práce tak může sloužit jako výtečné vodítko pro všechny její kolegy, kteří se tématu mýtu v literatuře budou chtít věnovat. Vyzdvihnout je také třeba důkladnou obeznámenost Jany Thomsen s analyzovanou primární literaturou, již si pro potřeby své úvodní teze volí kvalifikovaně. Lze také konstatovat, že veškeré interpretační závěry v diplomové práci jsou plausibilní a zakládají se na zevrubném čtení Lindgrenových románů a vytříbeném citu pro literaturu. Diplomandčina teoretická fundovanost na straně jedné a její nadání literární interpretky důvěrně obeznámené s primární literaturou na straně druhé jsou tudíž skvělým východiskem pro zdar práce.

Přesto však vlastní rozbor primární literatury bohužel poněkud zaostává za informativností a suverénností části teoretické. Striktní rozdělení práce na teorii a vlastní analýzu se mi obecně jeví jako nešťastné hlavně ze čtenářského hlediska, v případě této konkrétní diplomové práce ale navíc i proto, že propojení obou částí se děje často výhradně pomocí minimalistických poznámek pod čarou s „leitmotivickou“ formulací typu „Viz kap. Shrnutí teoretické části práce a východiska pro část analytickou“ (str. 156), nebo „Viz kap. Funkce mýtu“ (str. 124). Diplomandka se navíc ve vlastním rozboru románů příliš často uchyluje k neúměrně dlouhému (a chronologickému) převypravování děje, uvádí přehnaně dlouhé citáty z primární literatury, aniž tyto pasáže vždy relevantně interpretuje jako literární mýtus. Práce tak trpí častým nedostatkem studentských literárních prací: teoretická část funguje jaksi sama o sobě a propojení s vlastní analýzou primární literatury není dostatečné. O tom svědčí chybějící, nebo jen jednovětě dílčí závěry jednotlivých kapitol.

Stejně úsečný a bohužel v tomto ohledu výmluvný je i závěr celé práce, v jehož posledních větách se dočítáme jen poměrně bezobsažné shrnutí, že „(a)nalyzované romány mají všechny vlastnosti literárního mýtu, jak jsme si jej výše definovali pro potřeby této práce (...). Určit, zda se jedná spíše o literární mýty modernistické, či postmoderní (...), ovšem není snadné, jelikož Lindgrenovy romány nesou rysy obou: jak modernistické pojetí hrdiny, struktury románu a prostoru, tak zároveň postmoderní zobrazování tělesnosti, karnevalovosti či důraz na naléhavost vyprávění.“ (str. 156). Literárně-historické kategorie modernismus a postmodernismus zmiňuje Thomsen v úvodu a pak až v poslední větě románu, přitom právě k těmto dvěma termínům měla Lindgrenovu mytičnost vztahovat ve vlastním rozboru, zmínit je takto letmo až v samotném závěru práce je nevyhovující.

Nedostatečné vztážení praktického rozboru k úvodním teoriím může vést až ke zpochybnění diplomandčiny závěrů. Søren Kierkegaard je autorem tvrzení, že pouhý odkaz k mýtu, aluze například k biblické látce, ještě neopravňuje k tvrzení, že dané dílo lze označit za mytické. Dílčí motiv (popř. téma) křesťanské milosti, jíž se Lindgren ve svých románech

často zaobírá, a které následně i diplomandka zevrubně dokumentuje, tak ještě z toho kterého románu mytické dílo nečiní. Rozhodně diplomandku z takto povrchního úsudku nepodezírám, většinou dílčích kapitol ovšem chybí jednoznačný závěr, který by její výchozí tezi o intencionální mytičnosti Lindgrenovy tvorby doložil, a konkrétně pojmenoval, který rys díla, popřípadě které jeho strukturální prvky zakládají jeho mytičnost.

Nedostatky shledávám rovněž rozboru vyprávěcí situace v románech. Diplomandka sice do práce začleňuje kapitoly se slibnými názvy „Narativní metoda: převyprávění a tvoření příběhu“, nebo „Hlas“, v nichž skutečně zčásti naratologickou problematiku zmiňuje, její výklad je ovšem mělký, diplomandka zde nepoužívá žádnou zavedenou terminologii a z dlouhých citátů z primární literatury se čtenář musí sám pracně snažit vyrozumět o jakou vyprávěcí situaci se jedná a zda dotyčná pasáž například patří do pásma řeči vypravěče nebo do pásma řeči postav. Rozhodně by tu nebylo na škodu srovnání vyprávěcí situace v analyzovaných Lindgrenových románech s nějakým klasickým mýtem. Lze se domnívat, že toto srovnání by přineslo zajímavé poznatky o povaze moderního mýtu (například psychologizace postav atd.). Právě vyprávěcí situace by v těchto autorských mýtech mohla navíc poskytnout zásadní interpretační klíč: snad nejvýmluvněji v případě tlumočení románu *Ljuset* (Světlo), jejíž ústřední postava Kōnik je coby reflektor dění, jak ostatně sama diplomandka uvádí, zcela zásadní pro pochopení románu.

Uvedené nedostatky práce ovšem v žádném případě nesnižují skvělé interpretační schopnosti diplomandky, jež může důkladností a pečlivostí práce s primární literaturou být vzorem pro všechny své kolegy.

Při obhajobě by diplomandka měla zodpovědět otázku, jaké vyprávěcí situace v Lindgrenových románech převládají, a jak, nebo zda vůbec souvisí s postulovaným mytickým charakterem tvorby.

Dále by diplomandka měla přesvědčivěji než v poslední větě práce vztáhnout Lindgrenovy autorské mýty k modernismu, respektive postmodernismu.

Na základě diplomandčiny obhajoby ohodnotím práci buďto jako „výbornou“ nebo „velmi dobrou“.

V Praze, 20. 5. 2012

Mgr. Helena Březinová, Ph. D.